

Nr 20

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag ur statens järnvägars driftmedel till utbyggnad av Folkets hus i Hallsberg; given Stockholms slott den 3 januari 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

I skrivelse den 14 november 1955 har *Föreningen Folkets Hus i Hallsberg* hemställt, att statens järnvägar måtte bidra med ett belopp av förslagsvis 100 000 kr. till en tillbyggnad av föreningens hus i Hallsberg. Alternativt har

föreningen hemställt, att, om kontantbidrag inte kan utgå, bidraget måtte lämnas i form av inventarier till ett motsvarande belopp. — I skrivelse den 16 december 1955 har vidare *kommunalfullmäktige i Hallsberg* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte ställa medel till förfogande för statens järnvägar för bidrag till uppförande av ett idrottshus i Hallsberg.

Föreningen Folkets Hus har som närmare motivering för sin framställning bl. a. anfört följande. För att bereda ortens befolkning nödiga samlingslokaler erfordras en tillbyggnad av Folkets hus. I tillbyggnaden, som kostnadsberäknats till 1 200 000 kr., avses bli inrymt en biograflokal, en danslokal, studielokaler samt några enkelrum för ungar. I samhället är statens järnvägar den ojämförligt största arbetsgivaren. Med hänsyn till att trivsel- och fritidsfrågorna spelar in vid rekryteringen av personal, borde det ligga i järnvägsföretagets intresse att ekonomiskt stödja byggnadsprojektet.

Över framställningarna har järnvägsstyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket avgivit yttranden.

Järnvägsstyrelsen har i sitt yttrande till en början erinrat om att styrelsen inte har samma frihet som ett enskilt företag att ekonomiskt medverka i projekt av angiven art utan är beroende av Kungl. Maj:ts medgivande härvidlag. Under alla omständigheter måste statens järnvägar iakttaga stor återhållsamhet i vad gäller en hjälpverksamhet, som icke är direkt samhälls- och av betydelse för dess eget verksamhetsområde. På grund av knappheten på medel har styrelsen hittills inte ens kunnat upprusta sina egna personallokaler i en takt och omfattning, som svarar mot de ur såväl verkets som personalens synpunkt aktuella behoven. I övrigt anför styrelsen bl. a. följande.

Styrelsen vill i princip icke motsätta sig att visst bidrag lämnas via statens järnvägar till ett allmännyttigt ändamål på en ort, där statens järnvägar i egenskap av dominerande företagare kan anses ha direkt intresse av att bättre förutsättningar för fritidssysselsättningar och därmed ökad trivsel skapas och där det visat sig särskilt svårt att rekrytera och behålla personal. Hallsberg med över 900 SJ-anställda och med ca 2 500 medlemmar i de järnvägsanställdas familjer på en totalbefolkning av 5 000 personer är utan tvivel en sådan ort. Med hänsyn till dessa särskilda omständigheter ävensom till att behovet av bättre fritidslokaler och trivselanordningar hittills varit synnerligen påtagligt i Hallsberg, anser styrelsen, att de planer och initiativ, som föranlett framställningarna, förtjänar visst ekonomiskt stöd. Emellertid bedömer styrelsen det f. n. knappast vara behövligt och heller inte ekonomiskt möjligt att i ett samhälle av Hallsbergs storlek tillgodose de föreliggande behoven både genom en tillbyggnad av Folkets hus och genom ett idrottshus. Då den redan påbörjade tillbyggnaden av Folkets hus kommer att innehålla — förutom ett antal enkelrum, vilket är av synnerlig betydelse med tanke på det stora antalet ungar, som är anställda

vid järnvägen i Hallsberg — även sådana lokaler för nöjen och fritidssysselsättning, som föreslagits ingå i idrottshuset, torde behovet av detta inte oväsentligt komma att minska genom tillkomsten av utbyggnaden av Folkets hus. Med hänsyn härtill och då bärigheten av ett idrottshus redan före tillkomsten av ett utökat Folkets hus syns oviss, kan järnvägsstyrelsen inte tillstyrka något bidrag till detta ändamål. Däremot tillstyrker styrelsen, att bidrag utgår till utbyggnaden av Folkets hus och hemställer om bemyndigande att på villkor, som styrelsen finner skäl uppställa, lämna det begärda bidraget om 100 000 kr. av trafikmedel.

Statskontoret har avstyrkt bifall till framställningarna. Enligt statskontorets mening bör föreningen resp. kommunen söka utverka ekonomiskt stöd efter sedvanliga, för byggnadsföretag, varom här är fråga, tillämpade former.

Riksräkenskapsverket har i sitt yttrande framhållit, att statsbidrag icke torde kunna utgå av statens järnvägars driftmedel utan att riksdagen lämnat medgivande därtill.

Departementschefen

Enligt min mening bör stor restriktivitet iakttagas, då det gäller att av af-färsverkens driftmedel lämna understöd till en verksamhet, som ligger vid sidan av den egentliga rörelsen. I detta fall synes dock synnerliga skäl föreligga för ett bidrag. I Hallsberg intar nämligen statens järnvägar en helt dominerande ställning. Omkring hälften av köpingens innevånare utgöres av järnvägsanställda och deras familjemedlemmar. I en ort med ett så ensidigt inriktat näringsliv blir möjligheterna att nyrekrytera och behålla personal i högre grad än eljest beroende på tillgången på fritidslokaler och trivselanordningar. Bristerna i dessa avseenden gör sig här särskilt kännbara, därför att ett stort antal av de SJ-anställda är ogifta. Rekryteringsvårigheterna för järnvägsföretaget är i Hallsberg så stora, att någon motsvarighet inte förekommer i landet, bortsett från Stockholm och Göteborg. Då ett bidrag till ett allmännyttigt ändamål i orten torde bli till fromma för järnvägsföretaget självt, tillstyrker jag föreningens framställning. Vid mitt ställningstagande har jag fäst stor vikt vid att tillbyggnaden kommer att innehålla ett antal enkelrum för ungarlar. I nuvarande bostadsläge torde detta rumstillskott, i den mån det ställes till förfogande för anställda vid statens järnvägar, komma att öka möjligheterna att kvarhålla ogifta anställda i järnvägsföretagets tjänst. Bidraget bör utgå av statens järnvägars driftmedel i form av ett kontantbidrag. Det torde få ankomma på järnvägsstyrelsen att närmare utforma villkoren för bidraget.

I likhet med järnvägsstyrelsen är jag icke beredd tillstyrka något bidrag till idrottshuset.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att av statens järnvägars driftmedel må lämnas ett bidrag av 100 000 kr. till Föreningen Folkets Hus i Hallsberg.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Swarting